

STRID OM KIRKESTOLE

Ved HENR LAURSEN.

CHRISTIAN IV.s norske Kirkeordinans 1607 bestemte om Stolestaderne i Kirken: "Denne høffuiske ydmyghed bør at holdis, at naar nogen aff en Stoel uddøer, oc anden i den sted indkommer, da skal altid den eldste staa nest gangen, oc siden de andre, som de ere gamle til, paa rad effter huer andre, Gud vil her eller nogensted ingen Hoffmod lide, icke skulle heller vore Befallingsmend lade det skee foruden tilbørlig straff, i huo som helst sligt offuermodeligen brugendis vorder. Paa Landsbyerne følger Stolstadit Gaarden oc dennem som der udi boer, oc icke Slectninger eller Foruante, som aff gammel tid holdit oc vent haffuer (effterdi huer giffuer sin Tiende aff den grund han i brug haffuer) dog saa høffuiskeligen, at de vnge ydmyge sig for de gamle, og beuise dennem ære, effter vor HErris fierte Budord, oc som tuctige Christen bør at giøre". Disse Regler blev siden optaget i Christian V.s danske Lov 1683, men med den Tilføjelse til Aldersregelen: "dog enhvers Stand herudi upræjudiceret", altsaa at der ogsaa skulde tages Hensyn til Rang og Stand.

Der blev rig Lejlighed til at gøre Brug af disse Lovbestemmelser. Mangfoldige Tvistigheder om Kirkestole blev bragt for Retten, baade for Landemoderne og de verdslige Domstole helt op til Højesteret, ja undertiden maatte der et kongl. Reskript til for at gøre Ende paa Trætten. Snart drejede det sig om Retten til en Kirkestol, snart om Forsædet i Stolen. Det kan ikke nægtes, at det stadig var Kvinderne, som ikke kunde forliges om Pladsen i Stolen - den eneste Undtagelse, jeg kender, er omtalt her nedenfor under Ydby Kirke. Selv med Kendskab til det menneskelige "Hoffmod" maa man forbavses ved at se, hvor tit det baade i Købstad- og Landsbykirker under Gudstjenesten kom til Klammeri og Haandgribeligheder mellem Kvinder, som søgte at erobre eller forsvare de øverste (yderste) Pladser i Stolene.

Allerede i 1572 faldt der Dom ved Viborg Landsting i en Trætte om et Stolestade i Gedsted Kirke, hvor Thord Michelsens Hustru, skønt hun var ung, gjorde Krav paa at sidde øverst, oven for alderstegne Dannekvinder. Og endnu saa sent som 1824 førtes der Proces om det øverste Stolestade i Lem Kirke. Men især i den sidste Del af det 17. og den første Del af det 18. Aarhundrede synes Stolestridighederne at have grasseret. Alene i Aalborg Stift nævnes saadanne i Biskop Bircherods Dagbøger mellem Aarene 1694 og 1706 i Raabjerg, Kollerup, Hvidbjerg vesten Aa, Voer, Sæby, Vraa, Stenum, Tornby, Gøttrup og Aalborg. I Hvidbjerg havde Enevold Kaas paa Lyngholm egenmægtig tilegnet sig 7 Stolestader i Kirken, som han paastod havde hørt til hans Gaard i mindst hundrede Aar. Men ellers var det mest Forsædet, der stredes om. Saaledes havde i Vraa Kirke en ung Tjenestepige sat sig næst op til en gammel Kone, og da dennes Døtre, som var gamle Piger, kom og vilde sætte sig hos deres Moder, hindrede hun dem med Vold og Magt deri, hvilket skete, medens Præsten stod for Alteret. I Voer Kirke var der under Gudstjenesten den 11. Februar 1696 forefaldet "en forargelig Action, idet to unge Piger kom i Trætte om Højsædet og derover vexlede Næveslag

og Ørefigen med hverandre og foraaarsagede udi Kirken en stor Tumult". I Sæby havde "tre Borgerdøtre Søndagen den 8. Marts 1696 under Aftensangsprædiken dragets i Kirken om Oversædet i Stolen, sat sig i hinandens Skød, stødt hinanden omkring med Ulyd og Skændsord etc."

De stridbare Damers Stole-Klammerier gav ogsaa Genlyd i Litteraturen. Holberg og andre samtidige Satirikere, som Wilh. Helt og Chr. Valster, kappedes om at snerte "den utidige Rangsyge".

Kom, gak i Kirken ind! Man læser og man sjunger,
ja Orgelværket gaar, saa det i Kirken runger.

.....
Se der til Ludse Gerts, hvad Skælden og hvad Banden
hun har med Karen Smeds, det synes, de hinanden
i Haaret snart faar fat, saa heftig gaar det til,
den ene oven for den anden sidde vil.

- at de endog i Kirken kan
om Rangen slaas og rives,
saa Præsten hartad Mellemand
maa være, naar de kives.

Hørdum Kirke.

1631 den 15. August lod Christen Nielsen af Hassing føre et Tingsvidne angaaende en Stolstand i Hørdum Kirke. Vidnerne erklærede edelig, at de Kvinder, som har boet i Mellemmølle og i Anders Poulsens Gaard i Hørdum, har altid søgt den Stolstand i Hørdum Kirke, som Karin Knudsdatter nu søger, og som er den femte Stol fra oven, og des midlertid har Konen fra Anders Poulsens Gaard stedse staaet uden for Konen fra Mellemmølle i Stolen. Ydermere vidnede Peder Jensen i Tøttrup, at i Pestilenstiden¹⁾ stod Konen fra Mellemmølle uden for Steffen Krabes Kone, som da boede i Anders Poulsens Gaard.

Endvidere fremstillede Christen Nielsen Vidner, som forklarede, at de nærværende hos var i Hørdum Kirke Søndagen den 7. August sidst forleden, efter at Prædiken og Gudstjenesten var endt, og da hørte de, at Anders Poulsen i Vester Hørdum sagde: Dannemænd Clemed Therkilsen og Poul Madsen²⁾, forbyd mig Christen Niensens Kone i Mellemmølle at komme i den Stol til min Hustru". Og da Sognefolkene af Præsten og andre blev tilspurgt, hvorledes det plejede at være med deres Stolstand, da sagde Anders Poulsen til Christen Nielsen: "Jeg haver ikke en Tønne Rugmel at give, for at min Kone skulde staa yderst i Stolen", og videre: "Jeg skal vel tæmme dig og finde paa et andet Raad", og ydermere sagde han til Christen Nielsen: "Est du ærlig, saa mød mig i Morgen paa fastende Hjerte".

Siden kom det til et Sammenstød mellem de to Koner.

1632 den 12. April fremstillede Peder Callisen, Foged paa Irup, Vidner for Retten, som vidnede, at de Paaskedag nu sidst var i Hørdum Kirke og da saa, at Karin Lasdatter

¹ Pesten 1602.

² Kirkeværgeme.

stod i hendes Stol i Kirken, og da Præsten stod for Alteret under Gudstjenesten, da kom Karin Josepsdatter, Anders Poulsens Hustru i Vester Hørdum, gangendes ind i samme Stol og stod forved hende og straks stødte til hende med hendes Side og Laar, saa Karin Lasdatter faldt omkuld i Stolen, og Karin Lasdatter gjorde hende ingen Overlast, ej heller befattede de sig noget med Haandgerning paa hverandre.

Samme Dag afhjemlede fire Synsmænd deres Syn i saa Maader, att di i dagh her vid thinged war thill siøn thill Karin Lasdatter, Christen Nielsens quon i Meldmølle. Først en blaa kiend slae paa hindes vinster arum, en blaae plet paa hinders vinster side och en blaae kiend plet paa hinders vinster laar, som hun her for domb med helgens Eed sigted och schyltt Karin Josepsdatter, Anders Poulsens hustru i Hørdum for att hun paa paasche dagh sistuar stødte hinder om kuld i Hørdum Kierche, och da fich hun samme schade aff di stien eller threer, som var lagt i stuollen atte sette fødr paa.

Den 3. Maj forpligtede Anders Poulsen i Hørdum sig paa Tinget til at udgive til Hørdum Kirke 5 Rigsdaler til St. Michelsdag førstkommende og 5 Rigsdaler til St. Hansdag og klarede dermed al den Mis forstaaelse, Trætte og Uenighed den Kirkefred³) anlangende, og siden skal Anders Poulsens Kone staa inden for Christen Nielsens Kone i Mellemmølle, om de ganger i Stol sammen, og dermed være gode Venner. Og hvem som gør den anden Uret efter denne Dag med Ord eller Gerninger, skal give sin Hosbond 1 Pund⁴) Havre.

Et Par Menneskealdre senere forefaldt et nyt Oprin i Kirken.

1697 den 25. November havde Jens Bloch, Fuldmægtig paa Irup, paa sin velbyrdige Hosbond Landsdommer Helverskov til Irup og Øland hans Vegne stævnet Mads Krabbes Kone i Tøttrup og hendes Pige. Maren Bojesdatter, Jens Michelsens Datter Maren Jensdatter i Tøttrup og Christen Gades Kone og Datter Else Christensdatter i Hørdum til Tinget for at paahøre Vidner angaaende deres uskikkelige Forhold under Tjenestens Forretning i Hørdum Kirke Allehelgensdag. Og fremkom da Jens Jensen i Koldby med flere, som vidnede med Ed efter Loven, at de Allehelgensdag var i Hørdum Kirke, hvor da iblandt andre ogsaa indkom Maren Bojesdatter og Maren Jensdatter under Sangen førend Præsten gik i Prædikestolen, og de gik ind i Stolen og blev staaende forved Christen Gades Datter, og de toges med hverandre, og de to vilde have trængt sig ind imellem Christen Gades Kone og hendes Datter. Saa tog Christen Gades Kone sin Datter til sig i Stolen, og Maren Jensdatter satte sig saa inden for Christen Gades Datter ved Muren, Maren Bojesdatter blev staaende forved Christen Gades Datter, men lidt efter gik hun ud af Stolen og ind i en anden bagved.

Maren Bojesdatter var tilstede for Retten og blev tilspurgt af Jens Bloch, om hun kunde nægte noget af det, der var vidnet paa hende, og om nogen havde befaleet hende, at hun skulde rykkes og slides med Christen Gades Datter i Kirken om deres Stolestade. Hun svarede, at ingen havde befaleet hende det, men som hun er ældre end som

Christen Gades Datter, der endnu ikke har været til Guds Bord, mente hun ogsaa, at hun maatte staa uden for hende.

Jens Bloch tilspurgte samtlige Vidner, om de saa, at Christen Gades Kone gjorde nogen Ustyr i Kirken eller øvede nogen Overlast enten med Hug, Stød eller Slag, hvortil de svarede nej, de saa ikke, at hun gjorde nogen Forhindring, uden at hun stødte Maren Bojesdatter ind i Stolen og tog sin Datter til sig.

Efter Domsstævning til den 16. December, hvor ingen af de anklagede mødte til Gensvar, blev Dom afsagt: Da efter tilhale och denne sags beskaffenhed kiendis saaledes: at som med tings vinde af 25. Novbr. sidst afviget bevises, at Maren Bojesdatter och Maren Jensdatter af Tøttrup, saa vel som Christen Gades Kone och datter Else Christensdatter af Vester Hørdum udi Kirchen hafve verit uskichelige, dog ey ersees de gudstienesten i nogen maader at hafve forhindret, och dens Velborne Hossbonde HER Landsdommer Helverskov nu dem lader søge ved Retten for slig forøfvelse, da vider Jeg ey rettere her om at kiende, end joe en hver af samme personer bøer at bøde til deris Velbyrdige Herskab penge toe rix Daler, och om de ey hafve middel at bøde med, da at straffis i fengsel paa vand och brød efter louven i 8te dage, och bøer de derforuden at betahle denne processis bekostning med penge toe Sletdaler, och det altsammen inden 15 Dage under Rettens videre Execution.

Hvidbjerg vesten Aa Kirke.

1689 den 5. December fremstillede Laurs Christensen i Madstedgaard for Retten Beskikkelismændene Jens Mortensen i Søndergaard og Christen Laursen i Istrup, som med oprakte Fingre og Ed efter Loven tilstod, at de den 16. September efter Herredsfogdens Befaling var hos de ældste Folk, som findes i Hvidbjerg Sogn, og som for Alderdoms og Svagheds Skyld ikke selv kan komme til Tinget, og da vidnede enhver for dem efter sine Aar og Alder, som de længst kunde mindes, at der ingen anden havde søgt eller ganget i Madstedgaards Stol i Hvidbjerg Kirke eller haft Stolested der end Madstedgaards Folk, og at ingen af Hvidbjerg Mølle havde søgt Madstedgaards Stol, førend Peder Christensen kom til Hvidbjerg Mølle.

Lodbjerg Kirke.

1648 den 3. August. Christen Christensøn i Hassing paa hans vellb. her och hosbonds⁵) vegne her i dag den 3. tingh, som hand beretter i tou tingh till forn gijort haffuer, och fremb eschit miening⁶) Lodbierigh sogne mend, om de vill orffuis⁷) och nøys med den stuoll staa i Lodbierigh Kirke, som nu sist er gijort vdi heridsprovesten saa vell som Ridefouget aff Vesteruigh och Ørumb saa och aff Kirchi vergene der i sognet och prestens med hielper der samme steds dieris offuerverrels, efftersom di haffuer skyffit och dielit samme stuoll staa vdi forneffnte Kirche imellumb forneffnte sogne mend, och di nu villde giffue hannom suar der paa. Saa møt her till giensuar [9 navngivne Mænd], som alle sambdrecteligen suarede och sagde Jaa, att di orffuis och nøys vell med forneffnte stuoll

³ dvs.: det Brud paa Kirkefreden.

⁴ 4 Tønder.

⁵ Christoffer Hvas, Lensmand paa Ørum.

⁶ samtlige.

⁷ være tilfreds med.

schyfft, som nu sist bleff gjort och schyfft vdi forneffnte Lodbierigh Kirke. Och ingen flere der møt i dag till nogen suar att giffue aff forneffnte Lodbierigh soggen ind som forneffnt stander.

Chr. Christensøn paa hans vellb. her och hosbonds vegne gauff last och klage offuer Madts Pouellsøns quon i Skoustedt ved naffn Kirsten Christensdotter, Olluff Clemmedsøns quon ibm. Maren Persdotter, Chr. Michellsøns quon ibm. Karen Christensdotter och Chr. Andersøns quon ibm. An Nielsdotter och hans dotter Ellse Christensdotter ibm. for di ichi haffuer søgt och staaet vdi di stuolle vdi Lodbieigh Kirke, som di nu sist er til schyfft.

Gettrup Kirke.

1648 den 22. Juli. Niels Christenssøn i Gundtoftgaard fremlagde og lod læse paa Refs Herreds Ting et saa lydende Dombrev:

Peder Jenssøn i Sinderup, dommer til Refsherritz ting, gjør vitterligt, at aar effter guds biurd 1627 løffrdagen som var den 27 Janvarij paa fomeffnte ting var skickit Peder Laurissøn i Refsgaard paa den enne med en opsettelse⁸) her aff tingit vdgangit i dag 8 dage, lydendis iblant andit hannem vdi rette att haffve stefnit Jenns Tomissøn i Nørgietterup paa den anden side oc Christen Matzøn i Gundtoftgaard, anlangende den stolstand i Gietterup kircke, Christen Matzøns hustrue stander vdi, som de omtvistis, om de qvindfolck vdi den halffvegaard, Jenns Tomissøn iboer, bør att stande i fomeffnte stoel hoss Christen Matzøns hustrue heller icke, efftersom der er tvistemaal imellem forneffnte mend der om. Oc fremlagde Peder Laurissøn en tingsvinde her aff tingit vdgangen aar 1618 løffrdagen den 9 Majj, otte mend da att haffve vondit, att di saae stande for dennom den dag Matz Jenssøn i Koberøe, Olluff Jenssøn, Niels Matzøn i Koberøegaard oc Jenns Pederssøn jbidem, oc vonde med opracte fingre oc siæls æd, att dennom vdi Guds sandhed vitterligt er, att de nerverendis hoss var om 21 Aar emod⁹) heller noget miere i Gietterup kircke, med sognepræst oc kirckeverger, der den trette begaff sig imellom forneffnte Christen Matzøns hustrue oc Matz Ubissøns hustrue i Nørgaard om stoelstand, da bleff Christen Matzøns hustrue till nøjelighed¹⁰) tilsagt at staae i den anden stoel i Altergulffven¹¹), paa nørside, for ret gaards stoelstand vdi Vestervig Closters Ridefogdis samtycke, oc ingen skulle staae i samme stoel vden de af Gundtoftgaard, som Christen Matzøn nu vdi boer, oc altid haffr fuldt samme gaard, med miere samme vinde medfører. Oc saatte Peder Laurissøn i rette, om der bør qvindfolck flere att haffve stand i den stoel videre end som fomeffnte tingsvinde omformelder, imeden samme stander vid mact oc ingen anden forordning om samme kircke giort er om stoelstand.

Saa møtte forneffnte Jenns Tomissøn oc gaff till giensvar oc formiente, att de qvindfolck i den halffvegaard hand iboer, burde oc haffve stoelstand i Gietterup kircke, oc hand maatte det vide. Der til svarede Peder Laurissøn, att nochsom kunde giøris beviselig med tingsvinde, huor

den er, oc nu i rette lagde en tingsvinde her aff tingen vdgangit aar 1618 den 25 Aprilis, otte mend da at haffve vondit, att dennom i Guds sandhed vitterligt er, att de danneqvinder, som haffr boet i den halffvegaard Jenns Tomissøn i Nørgietterup iboer, stetze haffr istanden oc søgt den neste stoel neden brixdøren, pigerne aff fomeffnte halffvegaard den nestøffrste stoel i Altergulffven. Disligiste vant Kirstine Mogensdaatter i Ydbye oc Birgitte Mogensdaatter i Gundtofft i samme æd, att de er fød i forneffnte halffvegaard, oc der de var i den, da stode di i samme stoel i Altergulffven, oc deris moder stod i den stoel neden brixdøren, med miere samme vinde medfører. Da effter den leilighed saatte Peder Laurissøn vdi alle rette, om den stoelstand i Altergulffven Christen Matzøns hustru i stander effter tingsvindes lydels e bør att følge oc ingen anden end samme tingsvinde medfører, imeden den stander vid sin fuld mact, indtill anden forordning i samme kircke bliffr giort om stoelstand i forneffnte kircke.

Saa møtte forneffnte Jenns Tomissøn oc gaff till giensvar, att eftersom der fandtis stoelstand i Gietterup kircke till de koner i den gaard, som hand iboer, førend hand kom der att boe, vilde hand icke vere nogen till mode¹²), enten hans hosbund heller andre.

Da effter tiltale, giensvar oc denne sags leilighed, saa oc effterdi forneffnte Christen Matzøns hustrue effter tingsvindis lydelse bør att staae i fomeffnte stoel i Altergulffven, oc icke Jenns Tomis søns stoelstand till de qvindfolck i den halffvegaard, hand iboer, findis i den forneffnte stoelstand i Altergulffven, viste Jeg icke, att de koner i den halffvegaard Jenns Tomissøn iboer heller qvindfolck bør at haffve nogen stoelstand i forneffnte Altergulff, indtil anden forordning bliffr giort i forneffnte kircke om stoelstand oc forneffnte vinde stander vid sin mact.

1648 den 2. December. Christen Matzøn i Hilligsøe paa Her Anders Jenssøn i Hilligsøepræstegaard hans vegne fremlagde oc lod lese it skriftteligt forseglit breff oc kundskab¹³) saa formeldendis:

Efftersom Jeg *Olluff Jenssøn*, barnefødt i Koberøe i Gietterup sogn, som oc mestendiel her sammestedt haffr fremdragit mit leffnit nu paa 82 samfulde aar, oc hermed gjør for alle vitterligt, att efftersom Jeg er loughigen steffnit till Refsherritzting der min sandhed att bekiende, hvad mig vitterligt er om den synderste gaard i Flarup, vdi hvilcken Niels Jenssøn nu boer, huor Jeg kan mindis, att de folck, som i samme gaard haffr verit bosidendis, haffr søgt kircken oc brugt det høyverdige Altars sacramente, huor de haffr ladit dieris børn christne, dieris lige begraffve, dieris hustruer effter barnefødsel vdi den christne miennighed indlede, oc hellers hvis anden tienniste som sognefolck bør at anmode dieris siælsørgere om, hvem Jeg kand mindis att dette er skeedt hoss, enten hos den Guds ords tienere, som haffr verit sognepræst till Hilligsøe oc Gietterup sogner, heller oc hoss den, som haffr verit tiennere vdi Guds ord till Bodum, Ydbye oc Hurup sogner, Jtem hvad stoel Jeg kan mindis vdi Gietterup kircke, att de mends hustruer, som vdi forneffnte synderste gaard i Flarup haffr boet, haffr søgt vdi, nar de ere komne tilstede att høre Guds Ord, da

⁸ en Udfærdigelse, her om en Stævning.

⁹ for henved 21 Aar siden.

¹⁰ til hendes Tilfredshed, efter hendes Ønske.

¹¹ Koret.

¹² Maade.

¹³ Vidnesbyrd.

efftersom Jeg for min høye alderdom oc store skrøbeligheds skyld ey er mand fore att søge till tingit, vil Jeg dog ey benecte her vdi min sandhed att vere gestendig, saa kand Jeg Olluff Jenssøn ret vell mindis vdi 64 aar, oc kand Jeg mindis her vdi Hilligsøe oc Gietterup sogner fire sognepresten, nemlig s. her Peder Jenssen, s. her Anders Jacobssøn, s. her Peder Mogenssøn oc nu her Anders Jenssøn¹⁴), oc er det mig vdi Guds sandhed fuld vitterlig, att vdi disse fire præsters tid haffr de mend, som haffr boet vdi den synderste gaard i Flarup, med dieris hustruer, børn oc gaardsfolck søgt Gietterup kircke som dieris rette sognekircke oc der brugt sacramentet, der ladit dieris børn christne, dieris lige begraffve, die ris barselqvinder indlede, oc hellers ingen anden prest søgt paa haanden¹⁵) om saadan tienniste, som sognefolck bør att bevisis aff dieris rette sielesørgere, vden den prest, som haffr verit kaldit till Hilligsøe oc Gietterup sogner, med mindre samme præst andre sine naboer præster haffr ombedit, att de dennem i saa moder paa hans vegne skulle betiene. Jtem er det mig oc i sandhed vitterligt, att saa lenge som Jeg kand mindis, som forberørt er, da haffr de mends hustruer, som vdi fomeffnte synderste gaard i Flarup haffr boet, søgt vdi den fierde stoel fra nedersten i qvindeskamlerne vdi Gietterup kircke, vden det kunde hende sig nogen tid, att en anden dannekone her vdi sognet kunde nogen aff dennem for god kundskab¹⁶) oc omgengelses skyld med bevilgning vdi sin gaards stoel med sig indtage, hellers haffr de søgt den fierde stoel fra nedersten vdi qvindeskamlerne som dieris rette gaards stoel, som forberørt er, herforuden haffr ocsaa de mend, som vdi forneffnte synderste gaard i Flarup haffr boet, skattit icke med Ydbye sognemend, men med Gietterup sognemend vdi dieris kongetiende att vdgifffve. Att dette forskreffne er mig vdi sandhed vitterligt, stadfester Jeg med min signete her neden paatryckt.

Denne forskreffne vidne samtycker oc stadfester Jeg Jenns Pederssøn i alle maader, saa lenge som Jeg kand mindis, som er 56 aar, Jeg haffr boet her i Gietterup sogn, hvilcket Jeg i ligemaader bekreffter med min signete vndertryckt. I ligemaader stadfester Jeg Jenns Jenssøn i Knudsgaard vdi Koberøe fomeffnte vidne vdi alle sine puncter, saa lenge Jeg kand mindis, som er 50 aar, hvilcket Jeg vidner med min signete vndertryckt.

Datum Kobberøe den 1 december 1648.

Ydby Kirke.

1697 den 8. Juli. Jens Endvoldsen i Dovergaard hafde stefnet Anders Nielsen af Sinderupgaard angaaende deris omtvistede stoelstade i Ydbye Kirke och hans rette

gaards stoel. Och fremlagde nu Jens Endvoldsen et tings vinde udsted her af tinget den 17. December 1696, som iblandt andet formelder: Och fremkom vindispersoner Amor Povelsen i Dover och Endvold Hansen ibm., som bestoed med opragte fingere och æd efter loven, at i dag otte dage vare de hos Michel Glarmester i Ydbye, som formedelst hans høye alder och skrøbelighed icke kunde komme til tinget och aflegge hans vinde, och berettede hand for dem at vere udi hans 90. aar och kand mindis ofver 70 aar, och vandt hand for dem med æd och opragte fingere, at imidlertid salig Niels Christensen och salig Peder Jensen boede udi Sinderupgaard, da opkom der nogen tvist och uenighed imellum dem omders stoelstade i Ydbye Kirke, angaaende hvilchen af dem som skulde sidde nderst i stoelen, och det af den arsag formedelst den yngste af forneffnte mend blev gift førend den eldste¹⁷). Saa tog salig Endvold Pedersen, som boede i Dovergaard, salig Niels Christensen, som boede i Sinderupgaard, til sig udi hans stoel i Ydbye Kirke, hvilchen er den samme stoel, som Jens Endvoldsen i Dovergaard endnu udi staaer, och Anders Nielsen i Sinderupgaard icke at hafve nogen rettighed til at gaae udi den stoel i Ydbye Kirke, Jens Endvoldsen staaer udi, men ichun allenneste at vere en bevilling, och Sinderupgaards rette stoelstade at vere udi den stoel bedre op i Kirken, som Holmgaards mend i gaer.

Och nu satte Jens Endvoldsen i Rette och formeente, at Anders Nielsen af Sinderupgaard bør at søge hans rette stoelstade, som hører til hans gaard, nemblig den stoel, som Holmgaards mend i gaer, saa vel som hand ochsaa at betahle denne processis bekostning, huor paa hand var dom begierendis. Saa blef da forneffnte Anders Nielsen af Sinderupgaard trende gange paaraabt, men hand icke til nogen giensvar at vere mødt.

Da efter tiltale och denne sags beskaffenhed kiendis saaledis: at saasom med tings vinde af 17. December 1696 bevises, at den første indkombst i Dovergaards stoel af Sinderupgaards mend at vere skeed med bevilling, och at deris rette stoelstade findis andensteds i Kirken, sees icke Anders Nielsen til samme Dovergaards stoelstade kand hafve nogen rettighed, men tilfindis at søge hans egen gaards stoel, och Jens Endvoldsen at beholde hans gaards tilliggende stoel uprejudicerlig efter lovens anden bogs 22. cap. 48. art., och Anders Nielsen at betahle til processens omkostning penge en Rixdaler.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1942, side 185-200)

¹⁴ Peder Jensen død o. 1590, Anders Jacobsen død 1614, Peder Mogensen død o. 1645, Anders Jensen Muus død 1697.

¹⁵ søgt til.

¹⁶ Brekendtskab.

¹⁷ Eft er Reskript af 2. Sept. 1635 havde den yngste Retten paa sin Side. Det hedder nemlig der, at i Tilfælde af Tvist skal iblandt dem, som staaer i én Stol sammen, den som ældst gift er, Mand eller Kvinde, have Gangstaden, og saa fremdeles, eftersom enhver af de andre er gift til.